

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. VI. Traditur vera solutio difficultatis propositæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ura, quando creavit mundum, unde sicut actio Dei ad extra, non ponit in Deo invocationem intrinsecam, sed tantum extrinsecam, ratione novæ terminationis ad creaturas; ita nec terminatio activa substantiæ Divinæ, respectu humanitatis assumptæ, nullam importat in ipso invocationem intrinsecam, sed duntaxat extrinsecam, & purè terminativam, quæ sicut ad intrinsecam mutationem non sufficit, ita nec ad invocationem intrinsecam sufficiens debet censeri, ut magis ex dicendis paragrapho sequenti patebit.

§. VI.

Traditur vera solutio difficultatis propositæ.

Pro vera solutione hujus gravissimæ difficultatis, dicendum est, idèd Verbum per Incarnationem intrinsecè mutatum non esse, quia non est humanitas subiectum, nec unionis realiter ab illo distincta, sed solum intrinsecus terminus; nec factum fuit homo ratione potentie passivæ recipiendo humanitatem, vel aliquid à se distinctum, sed solum ratione terminationis, terminando scilicet & personando naturam humanam: Ut autem Verbum intrinsecè mutaretur, necesse erat ut fieret humanitatis subiectum, illam recipiendo intrinsecè, ratione potentie passivæ & receptivæ; cum enim mutatio sit actus existentis in potentia, prout in potentia, ut aliquid mutetur intrinsecè, requiritur quod intrinsecè recipiat terminum mutatione productum.

Hanc rationem assignat D. Thomas in 3. dist. 1. quæst. 1. art. 1. ubi ait: *Ad primum dicendum quod contingit aliquando in relativis aliquid relative dici, non quia ipsum referatur, sed quia alterum referatur ad ipsum, ut dicitur in 5. Metaph. sicut subiectum relative dicitur ad scientiam; & in talibus aliquid incipit dici de novo quod prius non dicebatur, nulla mutatione facta à circa ipsum, sed circa alterum, nullam mutationem facta à circa subiectum, incipit à me esse scitum, per mei mutationem; & similiter dicuntur res scibiles, non per potentiam passivam quæ sit in ipso, sed per potentiam quæ est in sciente, & sic est in proposito, non enim potest esse ut creator ad creaturam referatur, nisi quia creatura ad ipsum referatur, in qua relatio realiter existit; & idèd Deus dicitur uniri, non per mutationem sui, sed ejus cui unitur; & similiter cum dicitur unibilis, hoc dicitur, non per potentiam aliquam passivam in Deo existentem, sed per potentiam quæ in creatura est, ut uniri possit. Eandem solutionem tradit hic quæst. 16. art. 6. ad 2. ubi docet tunc solum intervenire mutationem in eo quod de novo fit aliud, quando istud est absolutum: Non enim (inquit) potest albedo aut magnitudo de novo advenire alicui, nisi per hoc quod de novo mutetur ad albedinem vel magnitudinem; ea vero quæ relative dicuntur, possunt de novo predicari de aliquo absque ejus mutatione: sicut homo de novo dicitur ab eo quod sui mutatione, per motum illius qui per ei suister... esse autem hominem convenit Deo ratione unionis, quæ est relatio quædam, & idèd esse hominem predicatur de novo de Deo, absque ejus mutatione, per mutationem humana naturæ quæ assumitur in divinam personam.*

Porro hujus responsionis sensus non est ille quem imaginatur Valentia, qui existimat D. Thomam locis citatis docuisse, quod homo non sit quid absolutum, sed aliquid relative de Deo

Tom. 17.

A dictum; hoc enim apertè falsum est, sed tantum Doctor Sanctus, ut in mutabilitatem Dei cum ejus incarnatione conciliaret, comparat in illis locis denominationem hominis respectu Dei, cum denominationibus relativorum tertii generis, non quantum ad substantiam (ut putavit Valentia) sed quantum ad modum: ita ut integer solutionis sensus sit, quod quando forma est omnino absoluta, hoc est & quo ad rem ipsam, & quo ad modum designandi, tunc necessariò inferri mutationem in subiecto cui advenit de novo; si autem forma relativa sit, vel quo ad rem, quia respectu est relatio, vel quo ad modum, quia licet absoluta in re, denominatur tamen per modum relativi, tunc non inducit mutationem: sic autem est, quod et si forma hominis sit absoluta in re, non tamen denominatur per modum absoluti, sed relativi; qui modus consistit, ut ipsemet S. Doctor explicat loco ex tertio sententiarum adducto, in hoc quod forma hominis non denominatur Deum ratione alicujus potentie passivæ in ipso existentis, sicut denominant alia formæ absolute suæ receptivæ creatæ, sed ratione potentie passivæ quæ est in ipsa natura humana, ad hoc ut uniatur Deo: sicut in relativis tertii generis res non dicitur scibilis per potentiam passivam quæ sit in ipsa, sed per potentiam quæ est in sciente: Ex quo rectè concluditur, quod sicut res creata, absque ulla sui mutatione, per solam scientis mutationem, scita denominatur; ita & Deus dicitur homo, per solam humanæ naturæ mutationem, eò quod omnis mutationis subiectum, necesse sit esse in potentia ad illud per quod mutatur. Unde ad argumentum initio paragraphi tertii propositum, in forma respondeo, concessa Majori, negando Minorem; licet enim Verbum factum fuerit intrinsecè homo, quod ante incarnationem non erat, quia tamen non factum fuit homo, recipiendi in se humanitatem, ratione potentie passivæ, sed illam terminando & personando, absque ulla potentialitate, non se habuit aliter intrinsecè in se post incarnationem, quam antea.

Dices primò: Si per impossibile persona Angelica humanæ naturæ uniretur, mutaretur, intrinsecè, & tamen illam in se non reciperet, sed duntaxat terminaret. Item personalitas creata produceretur separata in natura, & postea illi uniretur, intrinsecè mutaretur, & tamen personalitas creata, non esset subiectum naturæ, sed tantum terminus: Ergo quod Verbum sit homo, non recipiendo, sed terminando humanitatem, non tollit quominus per incarnationem intrinsecè sit mutatum. Idem argumentum potest fieri de anima rationali, quæ in resurrectione, cum sui mutatione uniretur de novo materiæ, etiam si non habeat rationem subiecti respectu illius.

Respondeo, dato Antecedente, negando consequentiam & paritatem, triplex nimis potest assignari ratio discriminis. Prima est, quia personalitas creata, cum sit entitas quædam incompleta, & modalis, ex unione ad naturam completur & perficitur, unde quamvis non recipiat naturam, tamen ex unione ad illam mutatur. Personalitas autem increata Verbi Divini, cum sit completissima, non completur nec perficitur per unionem ad naturam humanam, sed potius illam complet & perficit; subindeque cum illam in se non recipit, sed tantum terminet, non mutatur intrinsecè ex unione ad illam.

Secunda est, quia substantia creata non solum terminat naturam, sed etiam in illa recipitur, forma.

Ecc 3

forma.

forma verò mutatur receptione sui in subiecto : A
Verbum autem Divinum, nec recipit humanita-
tem, nec recipitur in illa, sed est pariter terminus
illius, & idcirco non mutatur. Tertia est, quia
Verbum unitur humanitati immediate, & sine
unionem ab illo realiter distincta, & in ipso rece-
pta: Angelus autem, si uniretur naturæ humanæ,
non conjungeretur illi immediate, sed mediante
aliquo nexu seu modo unionis, in ipso recepto;
unde licet non mutaretur intrinsecè per humani-
tatem terminatam, benè tamen per unionem rece-
ptam. Idem dicendum de personalitate crea-
ta, quæ produceretur separata à natura, & postea
illi uniretur, & de anima rationali, cum in resurre-
ctione de novo uniretur corpori, saltem in illo-
rum sententia, qui modum unionis inter materi-
am & formam admittunt.

48. Dices secundò: Verbum est humanitatis sub-
iectum, & non solum terminus: Ergo acquirendo
humanitatem de novo, est intrinsecè mutatum.
consequentia patet ex suprà dictis, Antecedens
probat. habens formam in se, est subiectum
talis formæ: Sed Verbum habet in se humanita-
tem, cum sit verè & intrinsecè homo, & homo i-
dem sit quod habens humanitatem: Ergo verè &
realiter est humanitatis subiectum.

49. Confirmatur: Ut Verbum dicatur intrinsecè
homo, debet natura humana fieri ei intrinseca:
Sed non potest fieri illi intrinseca, nisi recipiatur
in illo; impossibile enim est, aliquid intrinsecum
alteri, fieri ipsi intrinsecum, absque intrinseca sui
receptione: Ergo &c.

50. Ad instantiam, nego Antecedens, ad cuius pro-
bationem, nego Majorem, nam habere formam
abstractam ab hoc quod est habere illam receptivè,
& habere illam personaliter, seu terminativè: ha-
bens formam primo modo, est subiectum illius,
habens verò illam secundo modo, non est ejus sub-
iectum, sed terminus: quare cum Verbum Divi-
num non sit habens naturam humanam receptivè,
aut subiectivè, sed personaliter tantum & termi-
nativè, non est humanitatis subiectum, sed termi-
nus ejus intrinsecus, eam intrinsecè perficiens,
complens, ac terminans, quod sufficit ut natura
humana dicatur ei intrinseca. Unde ad confirma-
tionem, concessa Majori, neganda est Minor, ali-
quid enim extrinsecum, ut si alteri fieri intrinse-
cum, absque intrinseca sui receptione, per hoc scilicet
quod ei intimè conjungatur, vel ab ipso intrin-
secè terminetur. Verbum autem intrinsecè termi-
nat humanitatem, & illi intimè & immediate uni-
tur, ad unum per se cum illa constituendum.

ARTICULUS II.

*Verum possibilitas Incarnationis seu unionis
subsistentiæ divini cum natura creata, natu-
rali lumine, ab intellectu creato evidenter co-
gnosci possit?*

§. I.

*Quibusdam præmissis, difficultas duplici conclusione
resolvitur.*

51. Errum est, Incarnationem, prout importat
unionem Verbi Divini cum natura humana,

à nulla mente creata posse lumine naturali cognos-
ci ut possibilem, cum nulla mens creata possit
mine naturali cognoscere Trinitatem personarum
esse in Deo: ut enim dicitur Matth. 11. Nemo novit
Filium, nisi Pater, neque Patrem quis novit, nisi
Pater, & cui voluerit Filius revelare. Unde Bal-
us Epist. 43. vocat Trinitatem, *enigma novum*, &
Gregorius Nissenus, *enigma à communi sensu di-*
horrens, & Hormisdas Papa in Epist. ad Justinum
Imperat. cap. 1. *secretum Trinitatis* (inquit) *ne ali-*
visibilium nec invisibilium creaturarum potuit inve-
stigare natura. Unde solum difficultas est, an
saltem possibilitas unionis subsistentiæ divini, se-
cundum se & absolute considerata, & prout ab-
strahit à subsistentiæ relativis, & personis in parti-
culari, possit lumine naturali cognosci?

Partem affirmantem tenet Valentia hic puncto
2. ubi licet concedat existentiam Incarnationis
non posse ab ullo intellectu creato lumine naturali
cognosci, vult tamen ejus possibilitatem posse
illo cognosci evidenter, cognitione saltem imper-
fectâ, cum ad hoc sufficiat (inquit) solvere eviden-
ter omnia argumenta, quæ sunt ad ostendendum
illam esse impossibilem. Medina verò hic quæ-
2. introductoriâ, distinctione utens, lateat qui-
dem id esse impossibile, absolute loquendo, & non
suppositâ revelatione hujus mysterii, contendit ta-
men revelatione illius præsuppositâ, id esse pos-
sibile. Contra hos Autores, pro adversa, quæ
communis est sententia.

Dico primò: Solo lumine naturæ, non potest
etiam notitiâ imperfectâ, possibilitas Incarnatio-
nis seu unionis subsistentiæ divini cum aliqua na-
tura creata, evidenter cognosci.

Probat primò ex Scriptura, nam ad Epistolam
Incarnatio vocatur *Sacramentum absconditum à*
seculis in Deo, id est, in sola Deumotia, ut ex-
plicat Glossa. Ad Colossenses 1. *Mysterium ab-*
conditum à seculis, & 1. ad Corinth. 2. *Sapientia*
in mysterio abscondita. Et Apocal. 5. libris quæ
nemo in cælo aut in terra aperire poterat, & cu-
jus solus Deus potuit signacula solvere, per suam
revelationem.

Favet etiam Concilia & SS. Patres, lo Episto-
fino enim parte 3. cap. 13. Incarnatio vocatur in-
deprehensibilis, & inenarrabilis, à Cyrillo Alex-
andrinio in Epist. ad Reginas, *enigma sacratissimum*
quod nullamens creata potest intelligi, &
Chylostomus homil. 4. in Matth. invenit
in eos qui putant hoc mysterium posse huma-
nis cogitationibus comprehendere, aut humanis
vocibus explicari. Item Leo Papa, maximus
hujus mysterii Interpretes, ait Sermon. 9. de nativitate.
Veramque substantiam Dei & hominis, in unum
convenisse personam, nisi fides credat, sermo non
explicat. Et Augustinus Epist. 3. ad Volontianum
de hoc mysterio dicit: Fateamur Deum aliquod
posse, quod nos agnoscimus investigare non posse.
Denique Dionysius cap. 2. de divin. nomin. sic
habet: Iesu in carne apparitio, & ineffabilis
sermone omni, & omni ignota intelligentia, &
quoque antiquissimorum Angelorum Primati non
est perspecta.

Dicit fortè aliquis, hæc testimonia posse tri-
plicari, quod non potuit sine revelatione cognos-
ci quod erat facta ut futura Incarnatio, sed po-
tuit quod non potuerit cognosci possibilem.

Sed contra, Quando aliquod mysterium dicitur
incognoscibile, incomprehensibile, & investi-
gabile menti creatæ, tunc innuitur, quod illud
necum